

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY  
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE  
W GMINIE KOBIEŁE WIELKIE  
NA LATA 2015-2020**

**WSTĘP**

Przemoc w rodzinie, rozumiana jako przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna lub ekonomiczna jest istotnym problemem społecznym, występującym we wszystkich grupach społecznych. Przemoc jest często problemem ukrytym, któremu towarzyszą inne dysfunkcje w rodzinie. Skutki przemocy u dorosłych osób oraz dzieci są wielowymiarowe, często na całe życie, począwszy od charakteryzującego pokrzywdzone zespołu stresu pourazowego, poprzez choroby psychosomatyczne i psychiczne, nerwice lękowo-depresyjne, po różnego rodzaju zaburzenia zachowania, a także uzależnienia.

Zgodnie z Preambułą *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.) przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. Natomiast *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny* (Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.) określa czyny zabronione, które mogą stanowić akt przemocy domowej, za które przewiduje karę pozbawienia wolności.

Skuteczne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga współpracy i współdziałania instytucji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie oraz służb odpowiedzialnych za nasze bezpieczeństwo. Art. 6 ust. 2 *ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* wśród zadań własnych gminy wymienia m.in. opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

**I. PODSTAWY PRAWNE GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY NA LATA 2015-2020.**

**1. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015 - 2020 został opracowany na podstawie:**

- *Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.);*
- *Ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013r. poz.182 z późn. zm.)*

- *Ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi ( Dz. U. z 2012r.poz. 1356 z późn. zm. ),*
- *Ustawy z dnia 25 lutego 1964r. - Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy( Dz. U. z 2012r. poz. 788, z późn. zm.);*
- *Ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks Karny ( Dz. U. z 1997r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.);*
- *Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - Uchwała Nr 76 Rady Ministrów z dnia z dnia 29 kwietnia 2014r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (M. P. z 2014, poz. 445);*
- *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r.( Dz. U.Nr78 poz. 483 ze zm.)*

## **2. Założenia opierają się również na poniższych aktach prawnych:**

- *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków> prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne ( Dz. U. z 2011 r. Nr 50, poz.259);*
- *Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011r. Nr 209, poz. 1245);*
- *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz. U. z 2011 r. Nr 81 poz. 448);*
- *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy (Dz. U. z 2010 r. Nr 201, poz. 1334).*

## **II. PODSTAWY TEORETYCZNE DOTYCZĄCE ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE.**

### **1. Charakterystyka problemu przemocy w rodzinie.**

Przemoc w rodzinie jest poważnym zaburzeniem funkcjonowania rodziny, prowadzącym do naruszeń norm moralnych i prawnych. Osobami doznającymi przemocy domowej najczęściej są kobiety, dzieci, osoby chore i niepełnosprawne.

Przemoc w rodzinie została zdefiniowana w art. 2 ust.2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z tą definicją przez **przemoc w rodzinie należy rozumieć**

wszelkie jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób w rodzinie, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

**Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:**

1. **JEST INTENCJONALNA** – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.
2. **SIŁY SĄ NIERÓWNOMIERNE** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca jest silniejszy.
3. **NARUSZA PRAWA I DOBRA OSOBISTE** – sprawca wykorzystuje przewagę siły i narusza podstawowe prawa ofiary (np. do wolności, do nietykalności osobistej, do godności, szacunku itp.).
4. **POWODUJE CIERPIENIE I BÓL** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Specjaliści wyróżniają pięć podstawowych form przemocy w rodzinie, gdzie poszczególne formy najczęściej występują w połączeniu z innymi:

1. **fizyczna** – najbardziej widoczna i najtrudniejsza do ukrycia, od szturchania, popychania, ciągnięcia za włosy, uszy, aż po zachowania powodujące ostre urazy fizyczne wymagające hospitalizacji.  
To właśnie jej drastyczne przykłady są pokazywane przez media.
2. **psychiczna** – najtrudniejsza do udowodnienia, często zaczyna się niepostrzeżenie, od ignorowania czyichś potrzeb, krytykowania poglądów, zazdrości, ograniczania kontaktów z bliskimi, po oskarżanie, poniżanie, wyśmiewanie, upokarzanie, szantażowanie i groźby;
3. **ekonomiczna/materialna** – uniemożliwianie podjęcie pracy, dostępu do wspólnych środków finansowych i dóbr materialnych, odbieranie zarobionych pieniędzy, niszczenie własności, niełożenie na utrzymanie rodziny;
4. **seksualna** – przedmiotowe traktowanie drugiej osoby w celu zaspakajania własnych potrzeb seksualnych, zmuszanie do nieakceptowanych przez partnera praktyk i zachowań seksualnych (od sytuacji zmuszania do oglądania pornografii po gwałt);
5. **zaniedbanie** – najczęściej stosowane wobec dzieci, a objawiające się niezaspokajaniem ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych. O zaniedbaniu mówimy w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, problemami, a także zdrowiem i higieną.

Sytuację przemocy w rodzinie często opisuje się także w innych kategoriach nazywanych przemocą „gorącą” lub „chłodną”.

Przemoc gorąca to gwałtowne wybuchy tłumionych uczuć złości, frustracji, wściekłości, powodujące agresywne zachowania wobec najbliższych.

Przemoc chłodna przyjmuje najczęściej postać bardzo rygorystycznego stylu wychowania czy też autorytarnego traktowania dorosłych członków rodziny. Stosujący przemoc, przekonany o słuszności swoich czynów, zawsze znajduje dla nich usprawiedliwienie.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem złożonym, wieloaspektowym, rozpatrywanym w czterech perspektywach: prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej. Dlatego przeciwdziałanie jej wymaga podejścia interdyscyplinarnego.

Z punktu widzenia prawa przemoc uznawana jest za przestępstwo, co zobowiązuje służby policyjne i wymiar sprawiedliwości do interweniowania, podejmowania działań na rzecz ochrony ofiar, ścigania i karania sprawców. Aspekt psychologiczny zwraca uwagę na mechanizmy przemocy w rodzinie, relacje między doznającym a stosującym przemoc, odczuwane przez doświadczających skutki przemocy, a także na możliwości wyjścia z przemocy. Spojrzenie od strony moralnej odwołuje się do wartości, takich jak: poszanowanie życia ludzkiego, zdrowia i godności ludzkiej. Zaś z punktu widzenia społecznego, zwracają uwagę funkcjonujące mity i stereotypy usprawiedliwiają zachowania przemocowe.

W bezpośrednim kontakcie z osobami doznającymi przemocy czy stosującymi przemoc w rodzinie ważne jest rozumienie przemocy na każdej płaszczyźnie. Każda osoba podejmująca się pracy z pokrzywdzonymi czy stosującymi przemoc powinna robić to zgodnie ze swoim przygotowaniem zawodowym i możliwościami instytucji, jaką reprezentuje, a także mieć świadomość granicy swoich kompetencji.

### **III . DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE.**

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem życia człowieka, kształtującym osobowość system wartości, styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywiają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu.

W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań role wewnątrz rodziny ulegają zaburzeniu, łamane są reguły a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi. Przemoc domowa może być zarówno przyczyną jak i skutkiem dysfunkcji w rodzinie. Jest poważnym problemem społecznym, bo niszczy od środka nie tylko rodzinę, ale przyczynia się do kryzysu społecznego, gdyż jest czynnikiem wzmacniającym występowanie patologii społecznych (uzależnień, przestępczości, wzrost liczby pacjentów służby zdrowia, spadek wydajności osób w wieku produkcyjnym, itd.).

Na terenie Gminy Kobbiele Wielkie przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym. Dominującym problemem jest alkoholizm. Następnie przemoc wiąże się z niskimi dochodami, biedą, bezrobociem, a także małą świadomością społeczną. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny.

W ujawnionych przypadkach przemocy w rodzinie lub w przypadku uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie występuje przemoc prowadzona jest tzw. procedura „Niebieskiej Karty”. Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych przez przedstawicieli Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, policji, oświaty, służby zdrowia, GKRPA organizacji pozarządowych. Działania te koordynuje Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego.

Skalę problemu przemocy w rodzinie najlepiej obrazują statystyki, opracowane na podstawie danych zebranych w ramach procedury „Niebieskiej Karty”. Przedstawione poniżej zestawienie pokazuje, iż w okresie od powołania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie tj. od listopada 2011 r. do końca grudnia 2015 r., w 13 rodzinach została wszczęta procedura „Niebieskiej Karty” w związku z podejrzeniem występowania przemocy w rodzinie. Procedura ta została wszczęta przez przedstawicieli policji ( 13 rodzin ).

*Liczba założonych Niebieskich Kart w latach 2011-2015*

Rok	Liczba Niebieskich Kart	Liczba sprawców przemocy	Liczba rodzin dotkniętych przemocą	Liczba ofiar przemocy w rodzinie
2011	1	1	1	5
2012	0	0	0	0
2013	5	5	5	11
2014	5	5	5	12
2015	2	2	2	6

## 1. Podmioty funkcjonujące na terenie Gminy Kobbiele Wielkie

Założeniem ogólnym programu jest współpraca z osobami ze specjalistycznych grup zawodowych i instytucjami, które zajmują się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

### 1) Do podmiotów funkcjonujących na terenie Gminy Kobbiele Wielkie, świadczących pomoc w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie należą:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Placówki służby zdrowia,
- Posterunek Policji,
- Szkoły działające na terenie gminy,
- Sołtysi i Rady Sołeckie.

### 2) Współpraca z instytucjami i osobami

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomsku,
- Sąd Rejonowy w Radomsku,
- Poradnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnień w Radomsku,
- kuratorzy zawodowi,
- dyrektorzy, nauczyciele i pedagodzy pracujący w szkołach,
- lekarze i pielęgniarki,
- pracownicy socjalni,
- policja,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Radomsku,

- Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Kobielach Wielkich,
- Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Radomsku.

## **2. Cele i zadania programu**

Celem stworzenia programu jest wprowadzenie szeregu działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy osobom doświadczającym przemocy oraz podejmowanie odpowiednich działań wobec sprawców. Program skierowany jest do ogółu mieszkańców Gminy Kobiela Wielkie, w tym szczególnie do: osób doznających przemocy w rodzinie, osób stosujących przemoc w rodzinie, świadków przemocy.

### **2.1. Główne cele programu**

- Wspieranie i pomoc ofiarom przemocy w rodzinie w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej i przerwaniu cyklu przemocy.
- Szybkie i skuteczne działania skierowane wobec sprawców przemocy w rodzinie.
- Stworzenie oferty pomocowej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- Profilaktyka przemocy.

### **2.2. Zadania i czas realizacji zadań**

- W programie zawierają się zadania zgodne z zasadą realizmu i możliwości gminy Kobiela Wielkie. Zadania w większości mają charakter zadań stałych, czyli takich, które są w stanie wejść w zakres indywidualnego planu pomocy rodzinie uwikłanej w przemoc.
- Czas realizacji zadań wyznaczony został na okres pięciu lat.

## **3. Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Kobiela Wielkie.**

Koalicję do spraw przeciwdziałania przemocy należy budować poprzez angażowanie przedstawicieli instytucji tworzących Zespół Interdyscyplinarny w gminie Kobiela Wielkie. W skład zespołu włączeni są:

- przedstawiciele Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kobielach Wielkich,
- przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kobielach Wielkich,
- przedstawiciele oświaty z terenu Gminy Kobiela Wielkie,
- przedstawiciel służby zdrowia z terenu Gminy Kobiela Wielkie,
- przedstawiciel Posterunku Policji w Kobielach Wielkich,
- przedstawiciele Kuratorskiej Służby Sądowej w Radomsku,
- przedstawiciel Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Kobielach Wielkich.

Praca w zespole przynosi korzyści, ponieważ klienci jak i członkowie zespołu zapoznają się z różnymi punktami widzenia problemu, gdyż każda służba ma swoją specyfikę, dlatego klient jak i jego rodzina ma szansę otrzymać kompleksową pomoc.

#### 4. Realizacja i metody działania

- Podejmowanie natychmiastowych interwencji powstrzymujących przemoc, wspólne wizyty z policją w środowisku.
- Prowadzenie rozmów z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie.
- Stworzenie warunków umożliwiających powstanie i pracę grupy wsparcia dla ofiar doświadczających przemocy.
- Udzielenie wsparcia ofiarom, kierowanie pokrzywdzonych do specjalistów poprzez wsparcie medyczne, prawne, psychologiczne i socjalne.
- Stosowanie procedury „Niebieska Karta”, zawiadamianie prokuratury lub policji i składanie wniosków o podjęcie stosownych działań.
- Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii dla osób doznających przemocy w rodzinie.
- Udzielenie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w tym również pracy socjalnej.
- Zabezpieczenie wsparcia dla osób w ramach interwencji oraz potrzebującym pomoc w znalezieniu bezpiecznego schronienia.
- Analiza dokumentów składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o leczenie odwykowe oraz wywiadów środowiskowych pod kątem informacji o przemocy domowej.
- Wyciąganie własnych wniosków dotyczących przemocy domowej i kompletowanie dokumentacji potwierdzającej występowanie tego zjawiska (notatki służbowe, notatki urzędowe, itd.).
- Systematyczna edukacja środowiska lokalnego na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
- Rozpowszechnianie broszur, ulotek tematycznych, zamieszczanie informacji o możliwościach i miejscach uzyskania pomocy na tablicach informacyjnych i stronie internetowej.
- Organizacja tematycznych spotkań w szkołach i w środowisku lokalnym, prowadzonych przez specjalistów zorientowanych w problematyce przemocy domowej.
- Aktywizowanie najbliższego otoczenia.
- Włączanie osób bliskich, krewnych, sąsiadów, przyjaciół i innych do wspólnego rozwiązywania problemów sytuacji kryzysowych.
- Otaczanie wsparciem osób pokrzywdzonych, organizowanie wolnego czasu, wypoczynku letniego i zimowego dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych przemocą.
- Rozpowszechnianie w lokalnym środowisku programów profilaktycznych.
- Podnoszenie kwalifikacji i wiedzy przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie.
- Podejmowanie innych działań nie ujętych w programie a mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

#### 5. Przewidywane efekty działań wynikających z realizacji programu

Zakłada się, że osiągnięte zostaną następujące rezultaty:

- zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy,
- spadek liczby rodzin, w których interwencje są podejmowane wielokrotnie,
- zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy poprzez upowszechnianie

- informacji przydatnych osobom uwięzonym w przemoc,
- zwiększenie wrażliwości społecznej i zaangażowania społeczeństwa w przeciwdziałanie przemocy,
  - wzrost liczby osób korzystających z tej formy pomocy,
  - większa ochrona osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych i nieletnich przed przemocą domową,
  - zmiana postaw mieszkańców Gminy Kobbiele Wielkie wobec zjawiska przemocy domowej,
  - zwiększenie kompetencji służb, instytucji i organizacji zajmujących się przemocą,
  - wzrost liczby przeszkolonych osób z zakresu udzielania pomocy osobom, u których występuje przemoc.

## 6. Realizacja programu

Realizatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobieliach Wielkich. Za realizację poszczególnych zadań odpowiedzialne są instytucje i organizacje wchodzące w skład Zespołu Interdyscyplinarnego. Aby zrealizować postulaty interdyscyplinarności i kompleksowości programu zakłada się współpracę z: wymiarem sprawiedliwości, jednostkami służby zdrowia, placówkami oświatowymi, policją, itd. Program realizowany będzie od dnia jego uchwalenia do 31 grudnia 2020r.

## 7. Monitoring i sprawozdawczość

Monitoring Programu odbywać się będzie na podstawie corocznej sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz bieżącej analizy osiągniętych efektów. Wzrost świadomości społecznej ma za zadanie umożliwić szybsze reagowanie na krzywdę i przyczyni się do zapobiegania występowania zjawiska przemocy w rodzinie.

PRZEWODNICZĄCY  
Rady Gminy  
*Lech Maks*  
Lech Maks